

De gamle platter fortæller – 63.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabet officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk

To torve blev til eet

Da Stændertorvet var en mere rolig plads end i dag

Roskilde hovedtorv, Stændertorvet, har ført en omtumlet tilværelse såvel bygnings- og navnemæssigt. På sidste uges plattebillede sås det gamle rådhus, der blev revet ned i 1883, og på denne uges billede er motivet næsten som i dag rent bortset fra de eneste trafikanter er et par cyklister og en hestevogn, mens en ensom personbil holder på den i dag overfyldte parkeringsplads. Det er tydeligt, at benzinationen endnu ikke var ophævet efter krigen.

Platten skyldes skotøjshandler Oluf Olsen, der blev fuglekonge i Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab i 1946, og den hænger i samlingen på hotel Prindsen. Oluf Olsen, der døde i 1950, 62 år, var en kendt mand i Roskilde. Han stammede fra Glim og blev som ung ansat i firmaet Andreas Jørgensen. Omkring 1930 besluttede han at få egen virksomhed og startede da skotøjsforretningen Centrum i Algade 10, hvor nu isenkramfirmaet H.P. Nielsens store kompleks ligger. Oluf Olsen gjorde et meget stort arbejde for sporten i Roskilde og var i et par perioder formand for idrætsunionen. Han var også i bestyrelsen for fugleskydningsselskabet, hvor han et par år før sin død udnævntes til æresmedlem.

*

Når Oluf Olsen stod udenfor sin forretning og så mod vest, havde han for øjnene netop det motiv, han har ladet forevige på fugleskydningsplatten.

Rådhuset midt i billedet blev bygget i 1884 mellem det gotiske rådhusårn og det dengang nye Duebrødre Kloster, der havde taget model efter Hellig Tre Konger Kapel ved domkirken, hvorfor det måtte blive i en slags gotik. Samtidig fik tårnet en tilbygning mod syd og en portal med byvåbnet i keramik.

Roskilde historikeren Arthur Fang betegner rådhusårnet som en af byens bedste bygninger med den slanke rejsning, de hvide kridtstensbånd og den overdådige blændingsudsmykning. Oprindeligt var den tårn for den anselige Sct. Laurentii kirke, der blev bygget omkring år 1100, og hvis rester man den dag i dag kan se under jorden ved springvandet. Lidt til venstre for tårnets glamhul ses i sandsten en relief af den romerske diakon, Sct. Laurentius, som kirken var indviet til, og som blev martyr ved kristenforfølgelserne. Legenden lader ham blive levende stegt på en rist, og på relieffet ses han støtte sig til denne. Relieffet var engang Roskildes varetegn, som den vandrende håndværkssvend skulle mærke sig som bevis på, at han havde været i Roskilde. Tårnet ejer i sin klokke et fornemt klenodie. Den har en latinsk indskrift, der i dansk oversættelse lyder:

”O, gode Laurentius, du martyr dyrket over al jorden, udsluk i vore nyrer vellystens ild. Johannes Fastenove gjorde mig i Herrens år 1515”.

Den dag i dag ringer klokken om morgenen klokken 6 og om aftenen klokken 21, som den har gjort gennem århundreder for at kalde folk til dagens arbejde og for at betyde dem, at det er sengetid.

*

Springvandet skyldes Roskildes største velgører, agent O.H. Schmeltz, der også skæppede klækkeligt i kassen, da man efter hans idé og efter mange bryderier nedrev de gamle huse, som indtil 1908 lå midt på torvet og næsten helt dækkede domkirken. Det er her, den store parkeringsplads nu er indrettet. Også Byparken gav Schmeltz penge til. Alt i alt har han vel betænkt Roskilde et par millioner kroner i nutidens mønt.

Så er der navnene. Den første lille plads hed bare Torvet. I 1832 dukkede så Raadhustorvet op. Det dækkede kun et lille område foran Raadhuset. Foran den nuværende Roskilde Sparekasse lå Nytorv, der i 1821 på borgmester I.C. Sørensens initiativ blev ændret til Stændertorvet til minde om Stænderforsamlingerne på Palæet. Det var dog meningsløst, at næsten den samme plads havde to navne, og ingen kendte grænserne mellem de to navne. I 1955 vedtog byrådet så, at hele pladsen skulle hedde Stændertorvet, hvad den har gjort siden.

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Oluf Olsens skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

*

Klokken i Sct. Laurentii kirke ringer fortsat morgen og aften. Men i respekt for naboernes nattesøvn er morgenringningen rykket en time. Således ringer klokken nu hver dag klokken 7 og klokken 21.

*

Som de øvrige lokale pengeinstitutter findes Roskilde Sparekasse ikke mere. Der er dog stadig pengeinstitut i bygningen på Stændertorvet. I dag er det Danske Bank der huserer på stedet.

*

Isenkramfirmaet H.P. Nielsen ligger stadig i Algade 10, men har skiftet ejer og hedder nu Inspiration.

*

Undtagelsesvis er en enkelt sætning tilrettet i forhold til Arne Jensens oprindelige tekst. Dette skyldes, at den oprindelige formulering var vanskelig at forstå.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 30. juni 1973 og den 26. november 2011